

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-337/20 – 1

Lieta C-337/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 23. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Cour de cassation (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 16. jūlijs

Prasītāji:

DM

LR

Atbildētāja:

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM)

[..]

COUR DE CASSATION, CHAMBRE COMMERCIALE FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE [KASĀCIJAS TIESAS KOMERCLĪETU, FINANŠU UN EKONOMIKAS PALĀTAS] SPRIEDUMS,

2020. GADA 16. JŪLIJS

Lemjot par kasācijas sūdzību, ko iesniedza:

1°/ DM, kuras dzīvesvieta ir [..] Lasiotā [*La Ciotat*],

2°/ LR, kura dzīvesvieta ir [..] Kasī [*Cassis*],

par *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* [Ēksanprovansas Apelācijas tiesa] 2017. gada 6. aprīļa spriedumu [...] lietā starp tiem un *Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence*, kuras juridiskā adrese ir [...] Ēksanprovansā [...],

atbildētāju kasācijas instancē;

Prasītāji savas kasācijas sūdzības pamatojumam izvirza divus kasācijas pamatus, kas ir pievienoti šim spriedumam.

[..] **[orig. 2. lpp.]**

[omissis: procesuālas norādes]

Chambre commerciale, financière et économique de la Cour de cassation [...] pēc apspriešanās saskaņā ar likumu pasludināja šo spriedumu.

Faktu un tiesvedības atgādinājums

1. Saskaņā ar pārsūdzēto spriedumu (*Aix-en-Provence*, 2017. gada 6. aprīlis) sabiedrība *Caisse régionale de Crédit agricole mutuel Alpes Provence* (banka) ar 2008. gada 22. decembra aktu sabiedrībai *Groupe centrale automobiles* (sabiedrība *GCA*), kuras vadītāja bija DM, apstiprināja kredīta piešķiršanu norēķinu kontā ar LR sniegtu solidāru galvojumu kā garantiju. Pēc šīs kredīta piešķiršanas atcelšanas banka pieprasīja maksājumu galvotājam, kurš apgalvoja, ka, veicot pārskaitījumus trešo personu labā bez atļaujas, banka ir pieļāvusi kļūdu un ka šo pārskaitījumu summu vajadzēja atskaitīt no prasījuma, kas vērsts pret viņu.
2. Apelācijas tiesa atzina, ka LR iebildumi nav pieņemami, konstatējot, ka, piemērojot *code monétaire et financier* [Monetārā un finanšu kodeksa] L.133-24. pantu, sabiedrībai *GCA* bija 13 mēnešu ilgs tiesību īstenošanas termiņš strīdīgo darījumu apstrīdēšanai un ka, pat ja šo termiņu būtu varējušas pārtraukt 2011. gada 3. martā nosūtītās elektroniskā pasta vēstules, ar kurām sabiedrības *GCA* vadītāja lūdza informāciju par šiem darījumiem, no minētā datuma būtu sācies jauns 13 mēnešu termiņš. *Cour d'appel* tādējādi secināja, ka, tā kā strīdīgie pārskaitījumi tika apstrīdēti tikai ar 2013. gada 15. maija prasījumiem, tiesību īstenošanas termiņš bija izbeidzies.
3. Savas kasācijas sūdzības par šo spriedumu pamatojumam DM un LR norāda, ka *code monétaire et financier* L.133-18. pants, kurā paredzēta tūlītēja atmaksa par neatļautiem maksājumu darījumiem, par kuriem lietotājs ir paziņojis bankai, neliedz atzīt bankas līgumisko atbildību saskaņā ar vispārējām tiesībām, ja tā nav izpildījusi savu rūpības pienākumu, ja ir iesniegti pierādījumi par no tā izrietošo kaitējumu, un ka, **[orig. 3. lpp.]** nospriežot pretējo, *Cour d'appel* ir pārkāpusi *code civil* [Civilkodeksa] 1147. pantu, tā redakcijā, kas bija spēkā pirms tās, kura izriet no 2016. gada 10. februāra rīkojuma, un tā paša *code* 1937. pantu.

4. Tā kā LR šo pamatu ir izvirzījis galvotāja statusā, ir jāprecizē, ka papildu debitors ir “tas, kas apņemas būt galvotājs par saistībām, tādējādi apņemošies attiecībā uz kreditoru izpildīt šīs saistības, ja debitors tās neizpilda pats” (*code civil* 2288. pants). *Code civil* 2313. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka “galvotājs var izvirzīt pret kreditoru jebkādas iebildes, kas attiecas uz galveno debitoru un kas ir saistītas ar parādu” un “it īpaši summas, kas kreditoram ir jāmaksā galvenajam debitoram, kompensāciju” [*omissis*: atsauces uz valsts judikatūru]. Šo tiesību normu var piemērot, ja kreditors ir pieļāvis tādu kļūdu attiecībā uz galveno debitoru, kura ir izraisījusi kreditora civiltiesiskās atbildības iestāšanos un līdz ar to pienākumu samaksāt minētajam galvenajam debitoram zaudējumu atlīdzību, lai novērstu tam nodarīto kaitējumu.
5. No *code civil* 1147. panta izriet, ka jebkāda līgumsaistību neizpilde, kas ir radījusi zaudējumus saistību kreditoram, rada pienākumu saistību debitoram par to atbildēt. Judikatūrā tiek piemērots pilnīgas kaitējuma novēršanas princips, saskaņā ar kuru “ir jāatjauno cietušās personas situācija, kāda tā būtu bijusi, ja zaudējumus radījušī darbība nebūtu notikusi” [*omissis*: atsauces uz valsts judikatūru].
6. *Code monétaire et financier* L.133-18. pantā – redakcijā, kas izriet no 2009. gada 15. jūlija rīkojuma Nr. 2009-866, un ar kuru tika transponēts 58. pants Parlamenta un Padomes Direktīvā 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū (PSD1) vai 71. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū (PSD2), kas to aizstāja bez būtiskām izmaiņām, – ir noteikts: “Neatļauta maksājumu darījuma gadījumā, par ko lietotājs ir paziņojis saskaņā ar L.133-24. pantā paredzētajiem nosacījumiem, maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātājam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno tā konta stāvokli, no kura tika noņemta šī summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neatļautais maksājumu darījums.
Maksātājs un tā maksājumu pakalpojumu sniedzējs ar līgumu var lemt par papildu kompensāciju.”
7. *Code monétaire et financier* L.133-24. panta pirmajā daļā redakcijā, kas izriet no tiem pašiem tiesību aktiem, ir noteikts: “Maksājumu pakalpojumu [orig. 4. lpp.] lietotājs ziņo savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam par neatļautu vai nepareizi veiktu maksājumu darījumu nekavējoties un ne vēlāk kā 13 mēnešu laikā no debitēšanas dienas, citādi tiesību īstenošanas termiņš beidzas, ja vien maksājumu pakalpojumu sniedzējs tam nav sniedzis vai nav nodevis tā rīcībā informāciju par šo maksājumu darījumu saskaņā ar III grāmatas 1. sadaļas IV nodaļu.”
8. Saskaņā ar iepriekš minēto 58. pantu “Paziņojums par neatļautiem vai nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem” “maksājumu pakalpojumu lietotājs no maksājumu pakalpojumu sniedzēja saņem kļūdas labojumu tikai tad, ja viņš ir informējis savu pakalpojumu sniedzēju bez liekas kavēšanās, tiklīdz viņš ir

uzzinājis par jebkādu neatļautu vai nepareizu maksājumu darījumu, ieskaitot 75. pantā minēto, un ne vēlāk par 13 mēnešiem pēc debitēšanas dienas, izņemot gadījumus, ja attiecīgā gadījumā maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis vai darījis pieejamu informāciju par šo maksājumu darījumu atbilstīgi [III] sadaļai.”

9. Saskaņā ar PSD1 60. pantu “Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība par neatļautiem maksājumu darījumiem”:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 58. pantu, neatļauta maksājumu darījuma gadījumā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātājam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno tā maksājuma konta stāvokli, no kura tika noņemta šī summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neatļautais maksājumu darījums.

2. Var noteikt papildu finansiālo kompensāciju saskaņā ar tiem tiesību aktiem, ko piemēro līgumam starp maksātāju un viņa maksājumu pakalpojumu sniedzēju.”

10. Kasācijas sūdzība attiecas uz saikni starp atbildības sistēmu, kas ir ieviesta ar iepriekš minētajām direktīvām, kuras ir transponētas ar *Code monétaire et financier* L.133-18. un L.133-24. pantu, un vispārējo civiltiesību līgumiskās atbildības sistēmu. It īpaši rodas jautājums par to, vai atbildības sistēmai, kas ir izveidota ar direktīvām, kurās šajā ziņā nav sniegti precizējumi, ir izslēdzošs raksturs.
11. Tā kā Eiropas Savienības Tiesa, šķiet, par šo tematu nav lēmusi, tai ir jāuzdod jautājums.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU *Cour [de cassation]*:

Ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu: **[oriģ. 5. lpp.]**,

nolemj Eiropas Savienības Tiesai uzdot šādus prejudiciālus jautājumus:

1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK, 58. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to attiecībā uz neatļautiem vai nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem tiek ieviesta maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma, ar kuru tiek izslēgta iespēja celt jebkādas prasības vispārējo tiesību civiltiesiskās atbildības jomā par tiem pašiem faktiem, pamatojoties uz to, ka šis pakalpojumu sniedzējs nav izpildījis savus pienākumus, kas tam ir noteikti valsts tiesībās, it īpaši gadījumā, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs 13 mēnešu laikā pēc debitēšanas dienas nav informējis maksājumu pakalpojumu sniedzēju par maksājumu darījumu, kas nav bijis atļauts vai ir nepareizi veikts?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai šis pats pants nepieļauj, ka maksājumu pakalpojumu lietotāja galvotājs, lai apstrīdētu garantētā parāda summu, attiecībā uz tiem pašiem faktiem atsaucas uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja, kurš ir galvojuma saņēmējs, vispārējo tiesību civiltiesisko atbildību?

[*omissis*: procesuālas norādes] **[oriģ. 6. lpp.]**

Šim spriedumam PIEVIENOTIE PAMATI:

DM un LR izvirzītie pamati [..]

KASĀCIJAS PIRMAIS PAMATS

[..] **[oriģ. 7. lpp.]** [..]

[..] **[oriģ. 8. lpp.]** [*omissis*: kasācijas pirmā pamata, kas attiecas uz patērētāju tiesībām, izklāsts, kuram nav nozīmes saistībā ar prejudiciālajiem jautājumiem]

KASĀCIJAS OTRAIS PAMATS (pakārtots)

Attiecībā uz pārsūdzēto apstiprinošo spriedumu tiek pārmests, ka tajā ir atzīti par nepieņemamiem LR iebildumi attiecībā uz summām, kuras tika pārskaitītas dažādām sabiedrībām no konta, kas ir atvērts uz *Groupe Central Automobiles* vārda, tiesību īstenošanas termiņa izbeigšanās dēļ, un ka līdz ar to LR ir piespriests samaksāt summu 96 019,36 EUR apmērā, kam pieskaitīti procenti atbilstoši līgumiskajai likmei pēc 2012. gada 26. marta, izpildot solidāro galvojumu, ar kuru bija garantēta uz *Groupe Central Automobiles* vārda atvērtā norēķinu konta [..] darbība;

PAMATOJOTIES UZ TO, KA LR apgalvo, ka banka ir pieļāvusi kļūdu, veicot pārskaitījumus trešajām sabiedrībām bez atļaujas, un ka šo tiešā debeta maksājumu summa ir jāatskaita no prasījuma, kas ir vērstas pret LR; ka *Crédit Agricole* turpretī apgalvo, ka runa ir par tīri personisku iebildi, [ko var izvirzīt tikai] galvenais debitors[;] ka galvotājam nav pamata **[oriģ. 9. lpp.]** apgalvot, ka pret to vērstā prasījuma summa bija galīgi noteikta ar *Tribunal de commerce de Toulon* [Tulonas Komerctiesa] 2012. gada 23. oktobra spriedumu un ka katrā ziņā *SARL GCA* bija piekritusi tiešā debeta maksājumiem[;] ka pirmā tiesa pamatoti ir norādījusi, ka runa nav par personisku iebildi, [ko var izvirzīt tikai] galvenais debitors, bet gan par iebildi, kas ir saistīta ar parādu un kuru galvotājs var izvirzīt pret kreditoru; ka, piemērojot *Code monétaire et financier* L.133-24. pantu, *SARL GCA* bija 13 mēnešu termiņš šo darījumu apstrīdēšanai; ka, pat ja šo termiņu varēja pārtraukt 2011. gada 3. marta elektroniskā pasta sarakstes vēstules, ar kurām *SARL GCA* vadītāja lūdza informāciju par šiem darījumiem, no minētā datuma sākās jauns 13 mēnešu termiņš; ka, neraugoties uz to, strīdīgie pārskaitījumi tika apstrīdēti tikai ar 2013. gada 15. maija prasījumiem, un līdz ar to tiesību īstenošanas termiņš bija izbeidzies;

UN PAMATOJOTIES UZ PIENĒMTAJIEM MOTĪVIEM, KA LR pakārtoti apgalvo, ka summas ir izmaksājamas *GCA*, kas ir galvenā debitore, jo bankas tiešā debeta maksājumi ir veikti bez tās atļaujas; ka līdz 2011. gadam grāmatvedības pārbaude tika uzticēta *FW*, ka *Crédit Agricole* ir pieļāvusi līguma pārkāpumu, veicot pārskaitījumus bez rīkojuma vai parakstītas atļaujas; ka tā pieprasīja bankai sagatavot visu kontu izrakstus un aprēķināt [attiecīgā bankas] [...] konta atlikumu, ņemot vērā atceltos tiešā debeta maksājumus; ka LR šo maksājumu apmēru lēš 94 123,26 EUR apmērā; ka banka atbild, ka runa ir par personisku iebildi, [kuru var izvirzīt tikai] galvenais debitors un uz kuru galvotājs nevar likumīgi atsaukties[:] ka šiem argumentiem nav būtiskas nozīmes – LR sniedza galvojumu par attiecīgā bankas konta pārsnieguma kredīta darbību; ka tādēļ iebilde nav tikai personiska un [tāda, kuru var izvirzīt tikai] *SARL GCA*, bet arī tieši attiecas uz galvojumu; ka turpretī *Crédit Agricole* banka pareizi norāda, ka galvenais debitors nav apstrīdējis tam izmaksājamās summas *tribunal de commerce de Toulon*, kura tam piesprieda samaksāt pārsnieguma kredīta summas, kuras pašlaik apstrīd LR [...]; ka turklāt LR atsauca uz *code civil* noteikumu piemērošanu, kaut arī kontu darbību regulē *code monétaire et financier* tiesību normas, jo īpaši L.133-25. pants un L.133-6-1. pants; ka minētajā kodeksā nav noteikts, ka ir nepieciešama rakstiska atļauja, lai varētu veikt tiešo debeta maksājumu no konta; ka šie tiešā debeta maksājumi uzņēmumu *ETRA FI, FLEX CALL, RF SOLUTION* un *AZUR CONSEIL* labā parādās attiecīgajos kontu izrakstos un tas notiek kopš 2008. gada; ka *Crédit Agricole* debašu laikā uzrādīja čekus, kurus *DM*, kas ir uzņēmuma *GCA* vadītāja, bija izrakstījusi uzņēmuma *RF SOLUTION* labā par tādu pašu summu, kā tagad LR kritizētais tiešā debeta maksājums; ka pēc pēdējā čeka, kas izrakstīts 2009. gada 1. aprīlī, tika veikti tiešā debeta maksājumi par tādu pašu summu un **[orig. 10. lpp.]** tādu pašu ikmēneša izpildes biežumu; ka, lai gan *DM* 2011. gada martā e-pasta sarakstē sāka iztaujāt banku, nav iedomājams, ka profesionāla iestāde ļautu turpināt šādus tiešā debeta maksājumus bez papildu jautājumu uzdošanas; ka sabiedrībai jebkurā gadījumā bija jāapstrīd darījumi 13 mēnešu laikā, kā paredzēts *code monétaire et financier* L.133-25. pantā; ka LR tagad izvirzītie iebildumi nav pieņemami tiesību īstenošanas termiņa izbeigšanās dēļ; ka turklāt *Crédit Agricole* nav iesniegta sabiedrības *GCA* bilance, tādējādi radot iespēju pārbaudīt, vai maksājumi, kas veikti to sabiedrību labā, kuras varēja piederēt grāmatvedim, nav atalgojums, no kura šai sabiedrībai tiktu atskaitīti nodokļi, samazinot tās apgrozījumu par tādu pašu summu, un tas apstiprina šaubas, ka, lai gan šie tiešā debeta maksājumi tika veikti par labu uzņēmumiem, kuri piederēja grāmatvedim *FW*, pret viņu netika izvirzītas pretenzijas par šo summu nepamatotu saņemšanu; ka šo elementu rezultātā tiek konstatēts, ka sabiedrība *GCA* deva piekrišanu tiešā debeta maksājumiem, kurus tagad apstrīd LR, un viņa prasība par ieskaitu ar piešķirto galvojumu tiks noraidīta; ka tādēļ LR tiks piespriests samaksāt *Caisse Régionale Agricole Mutuel Alpes Provence* summu 96 019,39 EUR apmērā, pieskaitot procentus pēc līgumiskas vienošanās likmes, kas ir spēkā no 2012. gada 26. marta, izpildot solidārā galvojuma saistības, ar kurām ir garantēta uz *SARL Groupe Central Automobiles* vārda atvērtā norēķinu konta darbība [...];

1 °) LAI GAN *code monétaire et financier* L.133-18. pantā, kurā paredzēta tādu neatļautu maksājumu darījumu tūlītēja atmaksa, par kuriem lietotājs ir paziņojis bankai, nav liegts atzīt bankas līgumisko atbildību, ja tā nav izpildījusi savu pārbaudes pienākumu, ja tiek pierādīts no tā izrietošs kaitējums; ka *Cour d'appel*, – lai atzītu par nepieņemamiem LR iebildumus attiecībā uz summām, kuras tika pārskaitītas no *Groupe Central Automobiles* vārdā atvērtā konta dažādām sabiedrībām, noilguma dēļ, nospriežot, ka “LR atsaucas uz *code civil* tiesību normu piemērošanu, lai gan šo kontu darbību reglamentē *code monétaire et financier* normas”, lai gan neatkarīgi no *code monétaire et financier* L.133-18. panta par neatļautiem maksājumu darījumiem LR varēja atsaukties uz bankas līgumisko atbildību, – ir pārkāpusi šajā lietā piemērojamo *code civil* 1147. pantu, kas tagad ir tā paša *code civil* 1231-1. pants, un *code civil* 1937. pantu;

[..] **[oriģ. 11. lpp.]** [*omissis*: kasācijas sūdzības otrā pamata otrās un trešās daļas izklāsts par procesuālo noteikumu pārkāpumu, kam nav būtiskas nozīmes attiecībā uz prejudiciālajiem jautājumiem]

DARBA VERSIJA